

VII. KORXONALAR VA TASHKILOTLARNING FAOLIYATINING UMUMIY TAVSIFI

2020 yil 1 aprel holatiga ko'ra korxonalar va tashkilotlar demografiyasi bo'yicha ma'lumot

(fermer va dehqon xo'jaliklaridan tashqari)

Barchamizga ma'lumki, Tadbirkorlik sub'ektlarini davlat ro'yxatidan o'tkazish va hisobga qo'yish tartibini tubdan takomillashtirish, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish asosida ularning davlat organlari bilan o'zaro munosabatlarida bevosita muloqot qilmaydigan shakllaridan foydalanish jadal rag'batlantirilmoqda.

Bugungi kunda ushbu borada qonunchilikda muhim qarorlar qabul qilinib, tadbirkorlik sub'ektlarini davlat ro'yxatidan o'tkazish va hisobga qo'yish tartibini tubdan takomillashtirish bo'yicha chora-tadbirlar kompleksi ma'qullanib, ushbu chora-tadbirlarda tadbirkorlik sub'ektlarini davlat ro'yxatidan o'tkazish va hisobga qo'yishni avtomatlashtirilgan tizimi bosqichma-bosqich ishlab chiqilib xayotga tadbiiq qilinmoqda.

Amalga oshirilayotgan islohotlar va jamiyatimizda ro'y berayotgan muhim o'zgarishlar tadbirkorlik sub'ektlari tomonidan o'z faoliyatlarini mustaqil boshlashiga va biznesini rivojlantirishiga muhim poydevor bo'ladi.

Bu o'z navbatida, tadbirkorlarning va mamlakatimizga kirib kelayotgan investitsiyalarni yanada ko'payishiga va ayni damda qo'shimcha ish o'rinlarini vujudga kelishiga, aholini turmush darajasini yanada oshirishiga xizmat qiladi.

Izoh tariqasida:

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2012-yil 25-sentyabrdagi "Korxonalar va tashkilotlarning yagona davlat registri to'g'risidagi Nizomni tasdiqlash haqida"gi 274-sonli qaroriga muvofiq tadbirkorlik sub'ektlarini davlat ro'yxatidan o'tkazuvchi organ tomonidan taqdim etilgan bildirishnomaga asosan Korxonalar va tashkilotlarning yagona davlat registri bazasi yuritiladi.

Ro'yxatdan o'tgan va faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlar

Korxonalar va tashkilotlar yagona davlat registri ma'lumotlariga ko'ra ro'yxatga olingan yuridik shaxslar soni 21188 taga etgan va bu ko'rsatkich o'tgan yilning shu davriga nisbatan 22,3 % ga oshgan. Faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar soni esa, 19921 tani tashkil qilib, o'tgan yilning shu davriga nisbatan 3531 taga yoki 21,5 % ga oshgan.

Ro'yxatga olingan va faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlarning hududlar bo'yicha taqsimlanishi, (birlikda, foizda)

	Ro'yxatga olingan		Faoliyat ko'rsatayotgan	
	birlik	% da	birlik	% da
Xorazm viloyati	21 188	100,0	19 921	100,0
Urganch sh.	5 001	23,6	4 599	23,1
Xiva sh.	1 873	8,8	1 778	8,9
<i>tumanlar:</i>				
Bog'ot	1 129	5,3	1 054	5,3
Gurlan	1 353	6,4	1 299	6,5
Qo'shko'pir	1 372	6,5	1 302	6,6
Urganch	2 290	10,8	2 140	10,7
Hazorasp	1 515	7,2	1 458	7,3
Xonqa	1 635	7,7	1 591	8,0
Xiva	1 727	8,2	1 576	7,9
Shovot	1 064	5,0	987	5,0
Yangiariq	1 252	5,9	1 194	6,0
Yangibozor	977	4,6	943	4,7

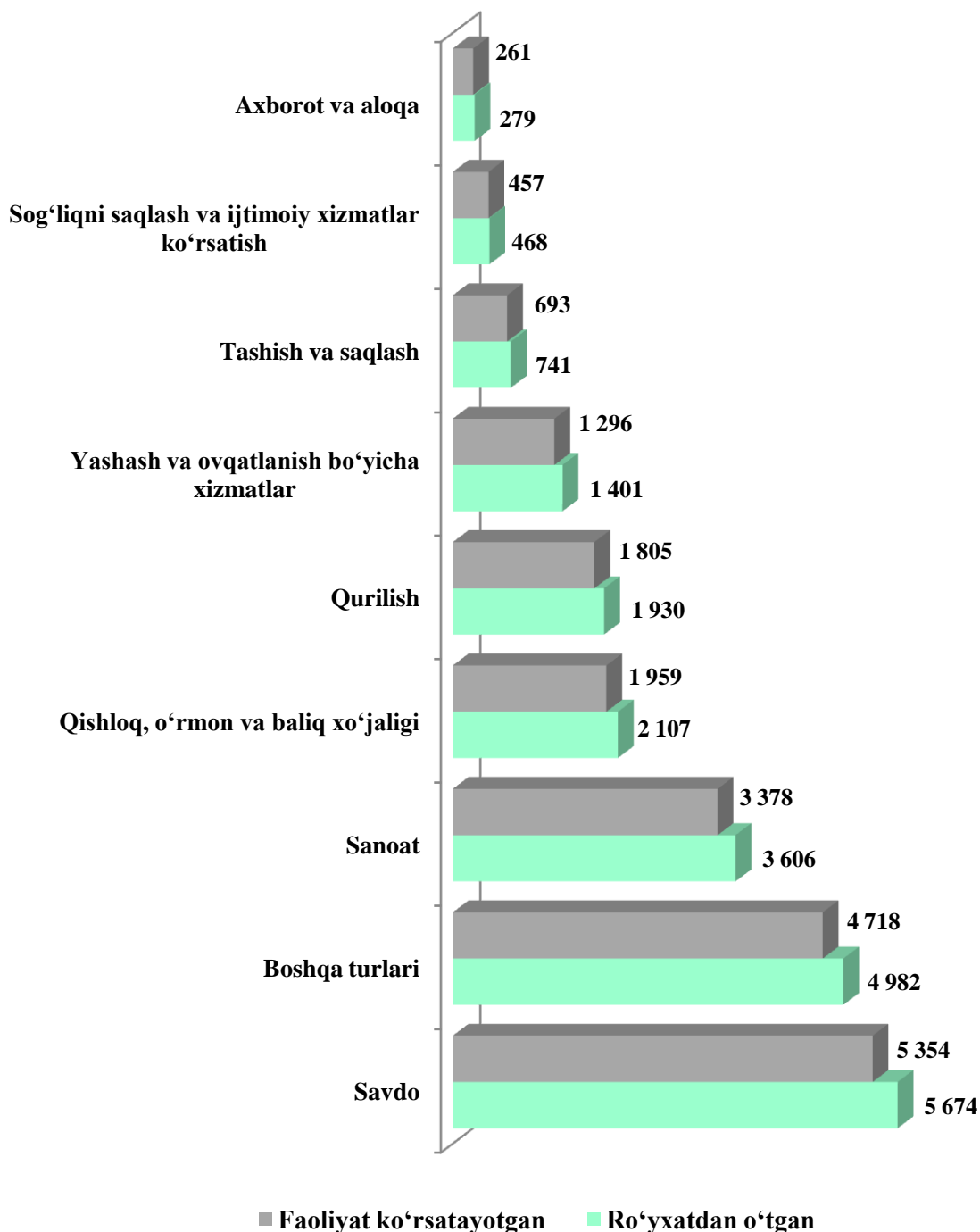
Ma'lumot tariqasida:

Oxirgi 5 yillikka e'tibor beradigan bo'lsak, viloyatimizda davlat ro'yxatidan o'tgan tadbirkorlik sub'ektlar soni 2016-yillarda 10627 tani tashkil etgan bo'lsa, bugungikun holatiga 17945 ta bo'lib 7318 taga ko'payganini kuzatish mumkin.

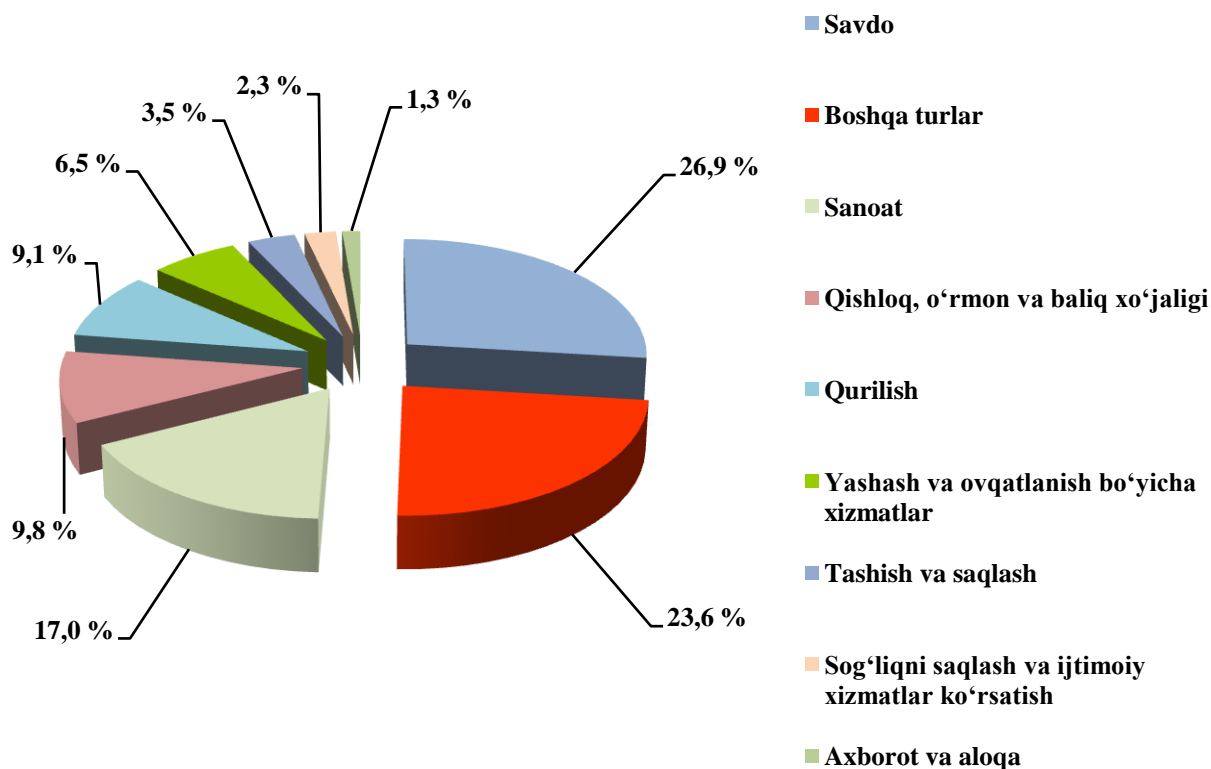

Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha ro'yxatdan o'tgan korxonalar va tashkilotlar ulushi 26,8 % savdo, 17,0 % sanoat, 9,9 % qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi, 9,1 % qurilish, 6,6 % yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar, 3,5 % tashish va saqlash, 2,2 % sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish, 1,3 % axborot va aloqa, 23,6 % boshqa faoliyat turlari hissasiga to'g'ri kelmoqda.

Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha ro'yxatga olingan va faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlar soni, (birlikda)

Faoliyat ko'rsatayotgan korxonalar va tashkilotlarning iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha ulushi, (foizda)

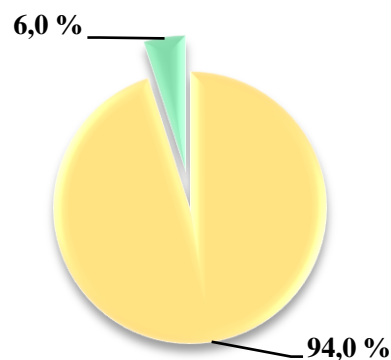
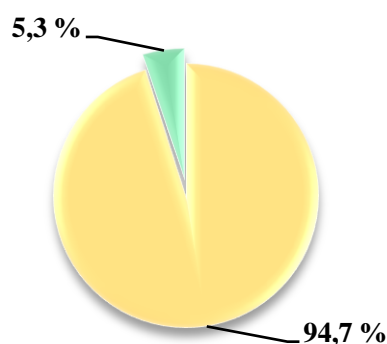

Korxonalar va tashkilotlarning umumiy sonida faoliyat ko'rsatayotgan sub'ektlarning ulushi 94,0 % ni, shu bilan birga faoliyat ko'rsatmayotganlarning ulushi 6,0 % ni tashkil etganligini ko'rsatmoqda.

Korxonalar va tashkilotlarning umumiy sonida faoliyat ko'rsatayotganlar va faoliyat ko'rsatmayotganlarning ulushi, (foizda)

01.04.2019 y.

01.04.2020 y.

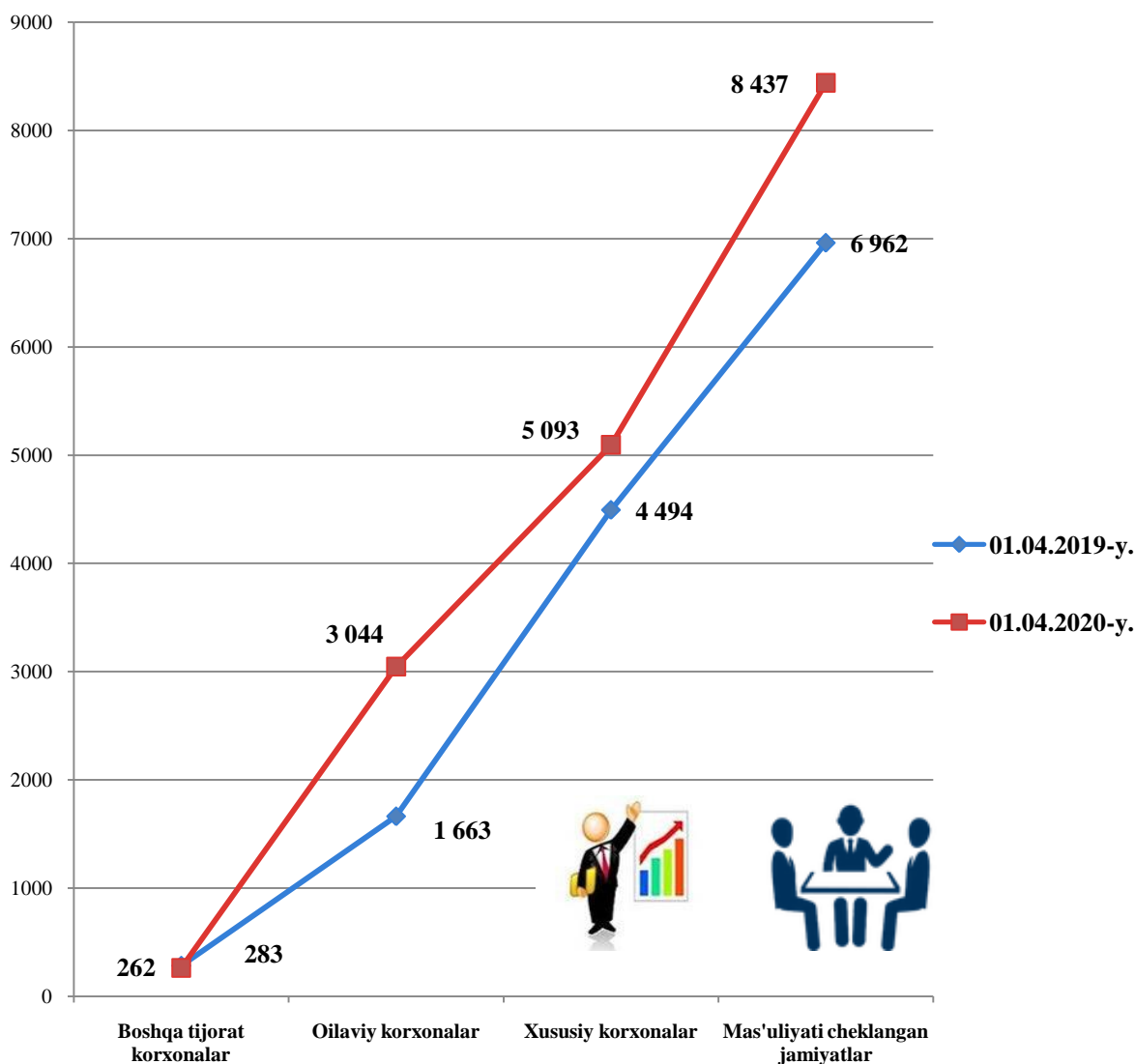

Faoliyat ko'rsatayotganlar

Faoliyat ko'rsatmayotganlar

Faoliyat ko'rsatayotgan tijorat shaklidagi korxonalar va tashkilotlar soni 16836 ta bo'lib, shundan xususiy korxonalar soni 5093 tani, oilaviy korxonalar soni 3044 tani, mas'uliyati cheklangan jamiyatlar soni 8437 tani va boshqa tijorat korxonalar soni 262 tani tashkil etgan.

Faoliyat ko'rsatayotgan yuridik shaxslarning tashkiliy huquqiy shakllari bo'yicha soni, (birlikda)

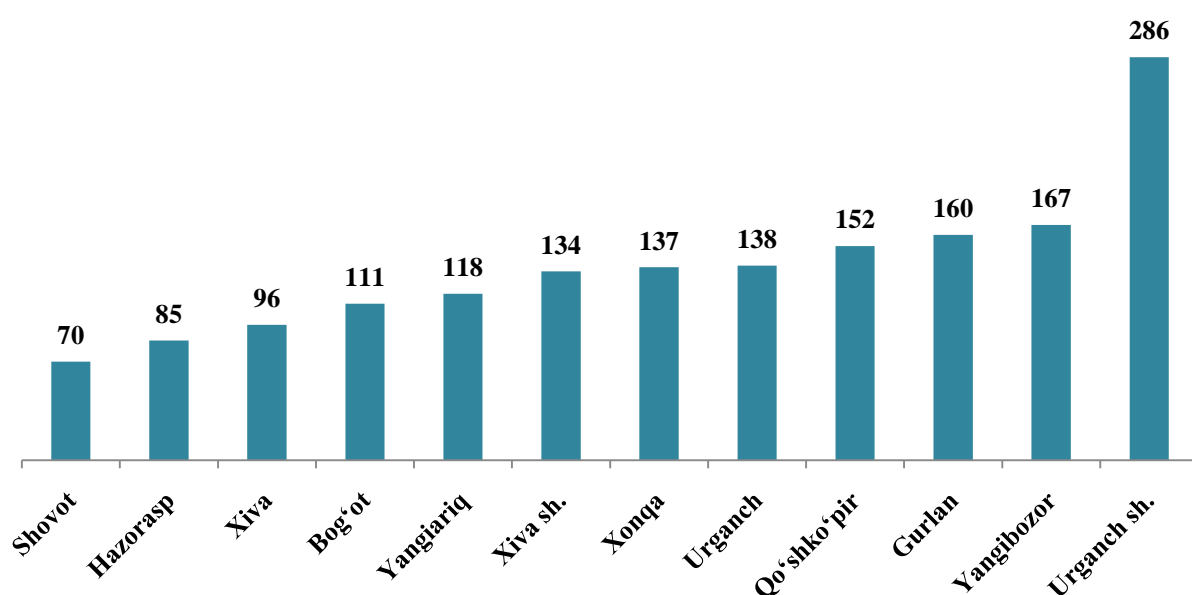

Ta'kidlash joizki, mamlakatimizda faoliyat ko'rsatayotgan xo'jalik yurituvchi sub'ektlarning tashkiliy huquqiy shakllari bo'yicha asosiy qismi mas'uliyati cheklangan jamiyatlari xissasiga to'g'ri keladi. Bu ko'rsatkichlar yildan-yilga o'sib bormoqda va bu ma'lumotlarni statistik raqamlarda kuzatish mumkin.

Yangi tashkil etilgan korxonalar va tashkilotlar

2020 yilning yanvar-mart oylarida jami 1654 ta yangi korxonalar va tashkilotlar ro'yxatga olingan bo'lib, 2019 yilning shu davriga nisbatan 218 taga kamaygan. Yangi tashkil etilgan korxonalar va tashkilotlarning asosiy qismi Urganch shahar (286 ta), Yangibozor tuman (167 ta), Gurlan tuman (160 ta) va Qo'shko'pir tuman (152 ta) lari hissalariga to'g'ri keladi. Eng kam esa, Shovot tuman (70 ta), Hazorasp tuman (85 ta) va Xiva tuman (96 ta) lariga to'g'ri keladi.

Hududlar bo'yicha yangi tashkil etilgan korxonalar va tashkilotlarning soni, (birlikda)

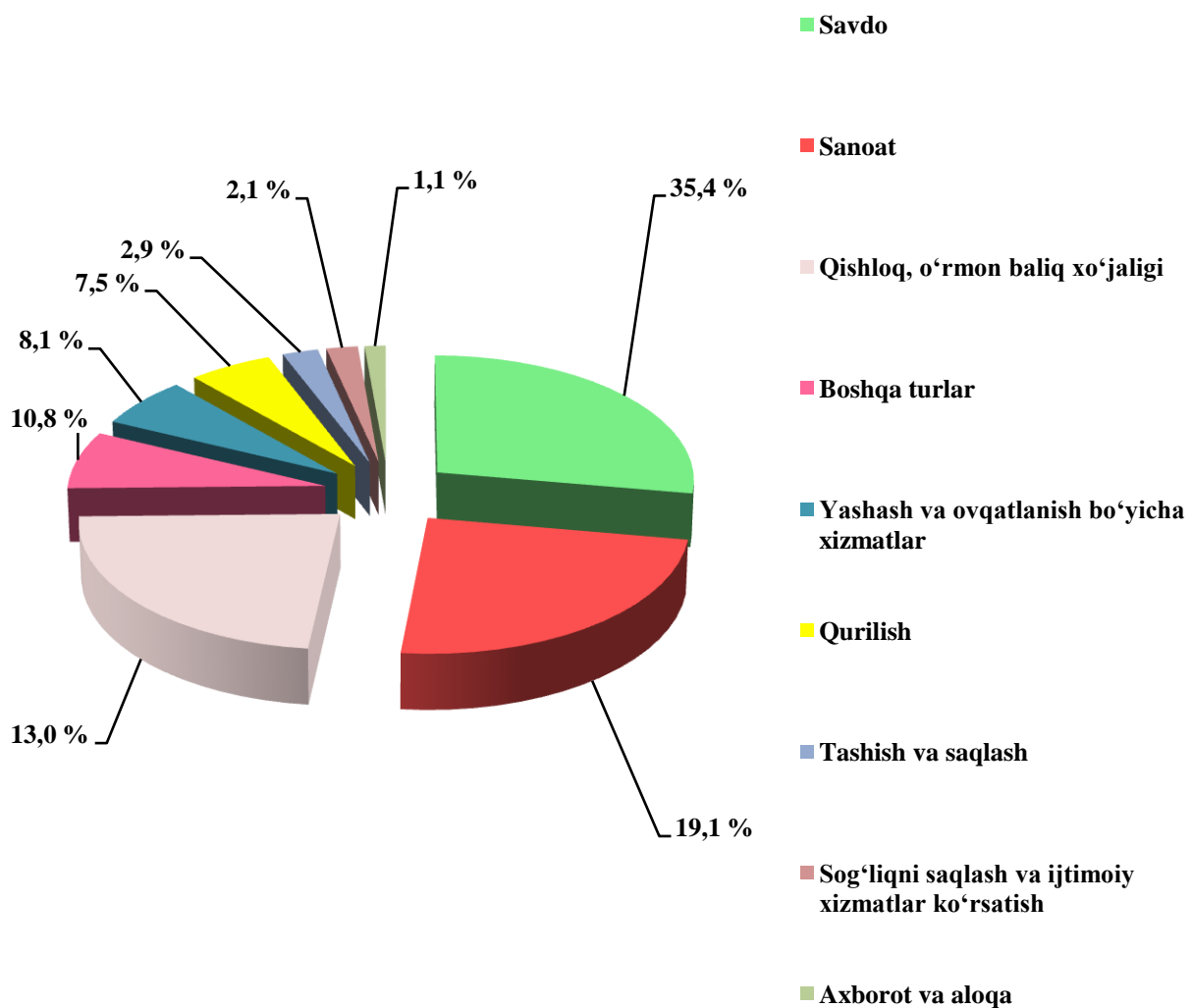

Ma'lumot tariqasida:

Viloyatimizda yangi tashkil etilgan tadbirkorlik sub'ektlar soni 2015-yilda 372 ta, 2016-yilda 344 ta, 2017-yilda 640 ta, 2018-yilda 451 ta, 2019-yilda 1 808 ta va bugungi kun holatiga 1 637 tani tashkil qildi.

2020 yil yanvar-mart oylarida yangi tashkil etilgan korxonalar va tashkilotlarning iqtisodiy faoliyat turlari kesimida, savdo 459 ta, sanoat 397 ta, qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi 380 ta, yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar 106 ta, qurilish 93 ta, tashish va saqlash 37 ta, sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish 34 ta, axborot va aloqa 23 ta va boshqa sohalarda 125 tani tashkil topdi.

Yangi tashkil etilgan korxonalar va tashkilotlarning iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha ulushi, (foizda)

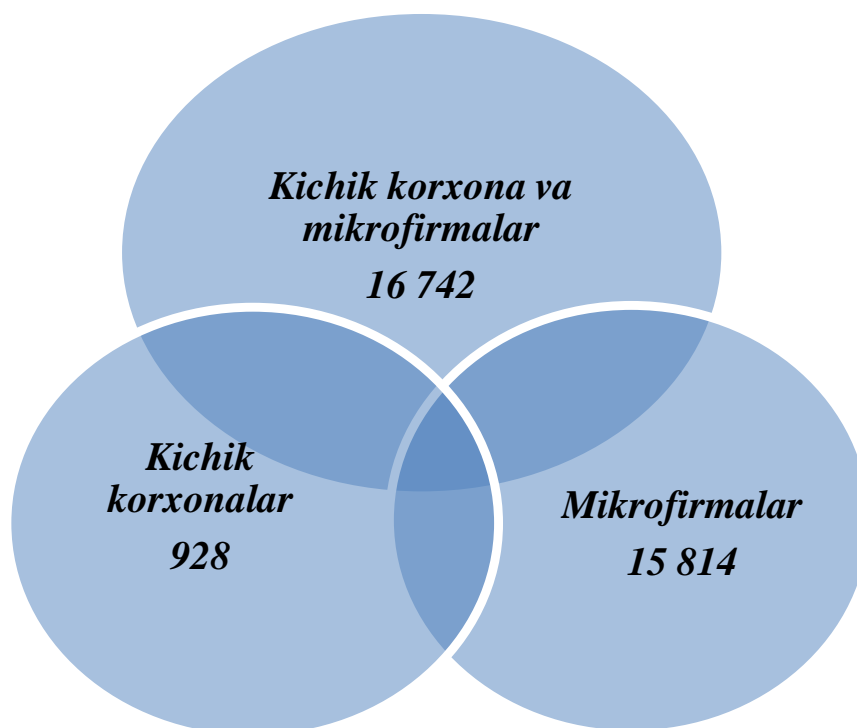
Kichik korxonalar va mikrofirmalar

2020 yil 1 aprel holatiga ko'ra viloyatimizda faoliyat ko'rsatayotgan kichik tadbirkorlik sub'ektlarining soni 16742 tani tashkil qilgan. Bu ko'rsatkich o'tgan yilning shu davriga nisbatan 25,5 % ga oshgan.

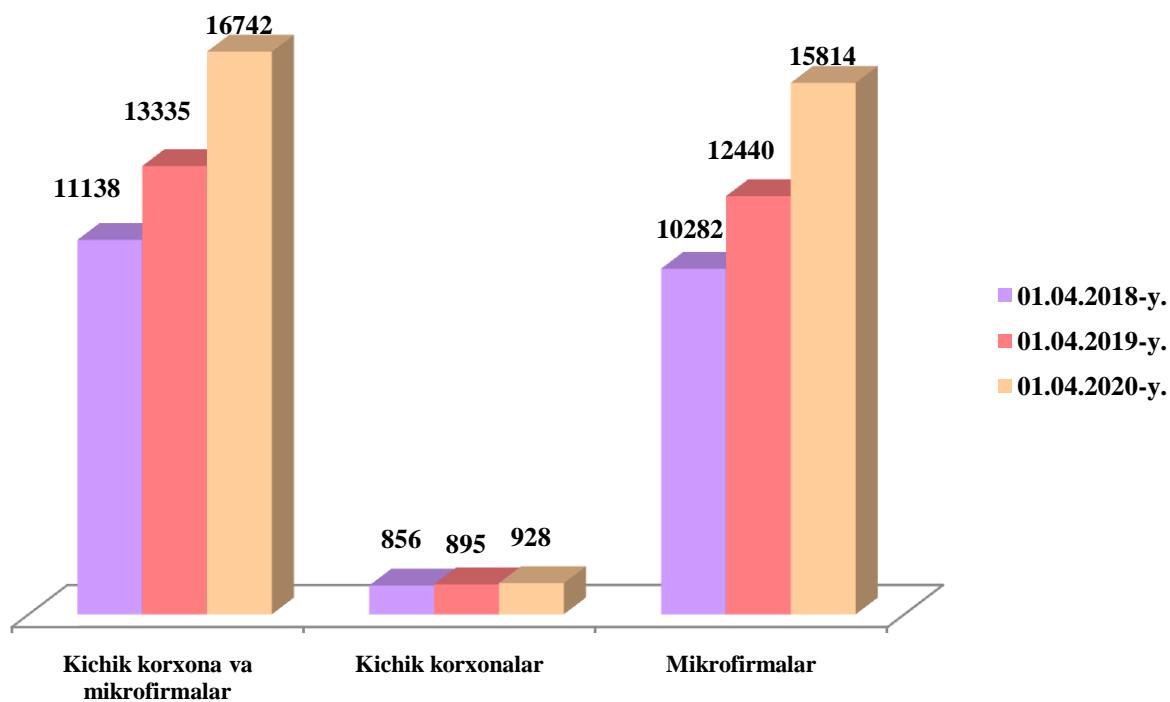
Faoliyat ko'rsatayotgan kichik tadbirkorlik sub'ektlarining hududlar bo'yicha soni va ulushi, (birlikda, foizda)

	2019 yil 1 aprel holatiga ko'ra		2020 yil 1 aprel holatiga ko'ra	
	<i>birlik</i>	<i>jamiga nisbatan % da</i>	<i>birlik</i>	<i>jamiga nisbatan % da</i>
Xorazm viloyati	13 335	100,0	16 742	100,0
Urganch sh.	3216	24,1	3904	23,3
Xiva sh.	1393	10,4	1645	9,8
<i>tumanlar:</i>				
Bog'ot	596	4,5	823	4,9
Gurlan	768	5,8	1078	6,4
Qo'shko'pir	774	5,8	1060	6,3
Urganch	1507	11,3	1863	11,1
Hazorasp	947	7,1	1148	6,9
Xonqa	1040	7,8	1338	8,0
Xiva	1277	9,6	1363	8,1
Shovot	547	4,1	751	4,5
Yangiariq	804	6,0	997	6,1
Yangibozor	466	3,5	772	4,6

**Faoliyat ko'rsatayotgan kichik
korxonalar va mikrofirmalar soni, (birlikda)**

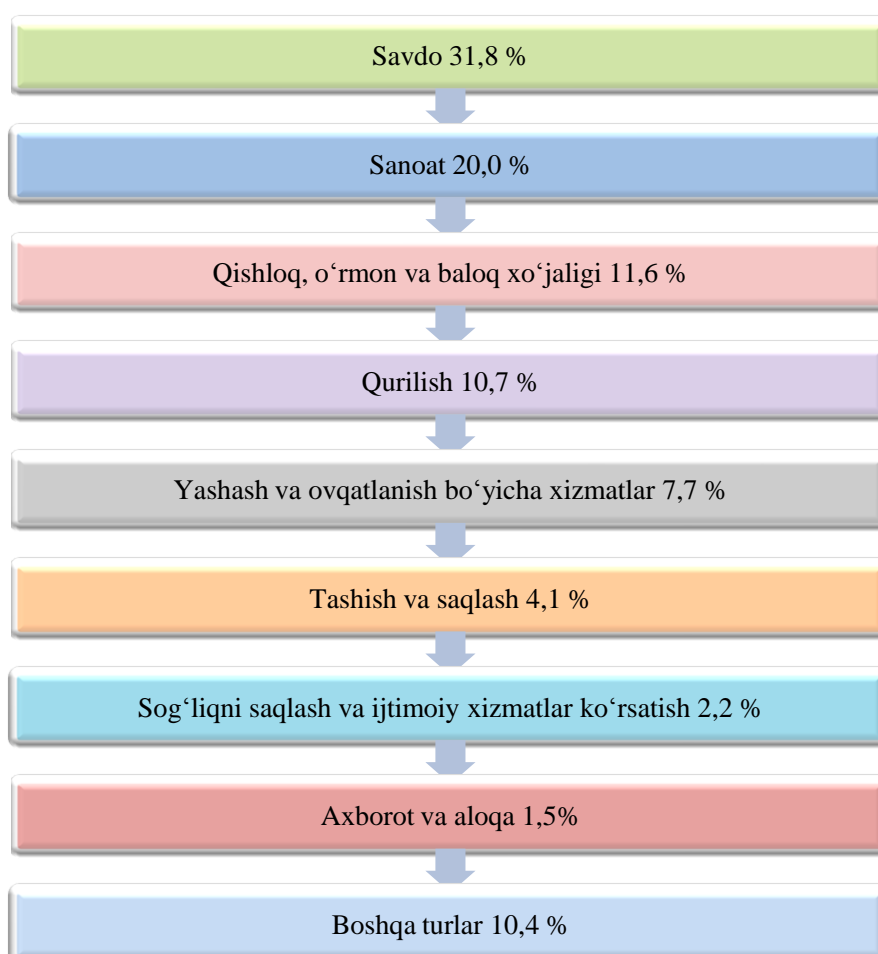

**Faoliyat ko'rsatayotgan kichik korxonalar va mikrofirmalar
dinamikasi, (birlikda)**

Faoliyat ko'rsatayotgan 16 742 ta kichik korxonalar va mikrofirmalarni iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha olib qaraydigan bo'lsak, 5 330 tasi (31,8 %) savdo, 3 350 tasi (20,0 %) sanoat, 1 935 tasi (11,6 %) qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi, 1 794 tasi (10,7 %) qurilish, 1 283 tasi (7,7 %) yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar, 687 tasi (4,1 %) tashish va saqlash, 373 tasi (2,2 %) sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish, 243 tasi (1,5%) axborot va aloqa, hamda 1747 tasi (10,4 %) boshqa faoliyat turlari hissalari to'g'ri keladi.

Faoliyat ko'rsatayotgan kichik tadbirkorlik sub'ektlarining iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha ulushi, (foizda)

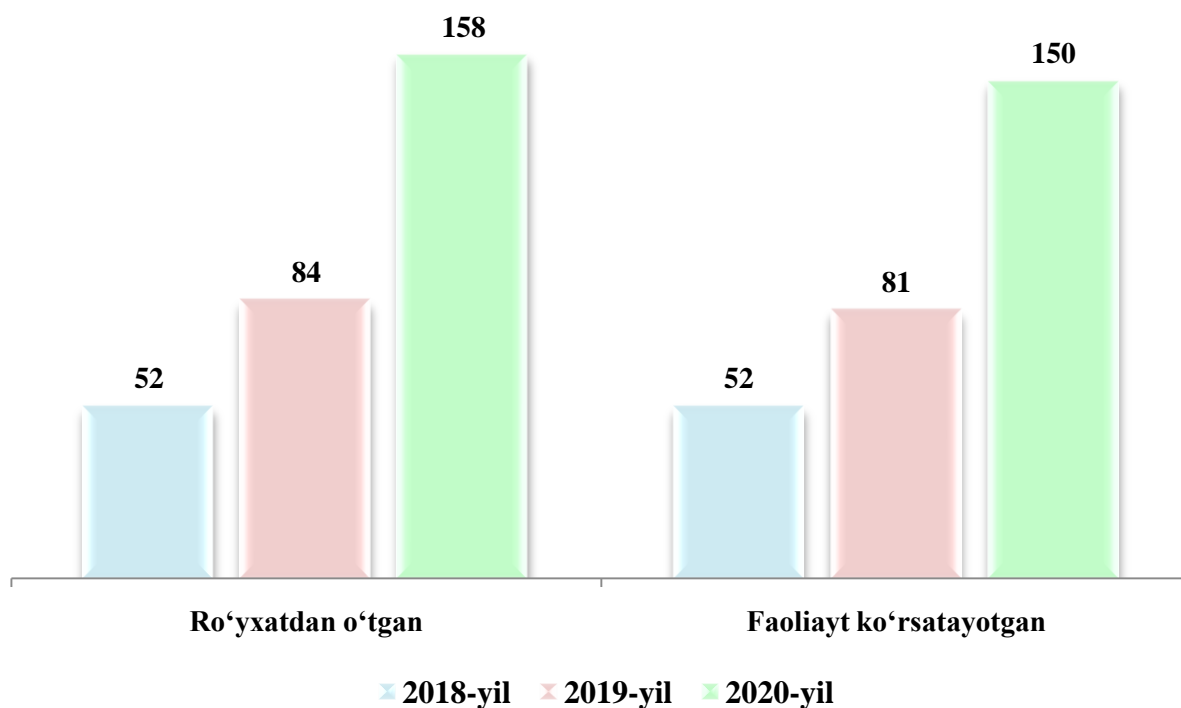
Misol tariqasida:

Faoliyat ko'rsatayotgan kichik tadbirkorlik sub'ektlari soni 2015-yildan 10 046 tadan hozirgi kunga 16 742 taga yoki 66,6 % ga oshgan.

Xorijiy kapital ishtirokidagi korxonalar

Mamlakatimizda ishbilarmonlik muhitini jadal rivojlantirish borasida qator ijobiy o'zgarishlar amalga oshirilmoqda. Bugungi kunda raqobatbardoshlik muhitini yaratish maqsadida chet ellik sarmoyadorlarga yurtimiz bozoriga kirib kelishlari o'z faoliyatlarini olib borishlari uchun qulay shart-sharoitlar yaratilmoqda. Buning natijasida keyingi yillarda xorijiy investitsiyalar ishtirokidagi korxonalar yildan yilga soni kengayib borayotganligi statistik raqamlarda o'z aksini topgan.

Xorijiy kapital ishtirokidagi korxonalar soni, (birlikda)

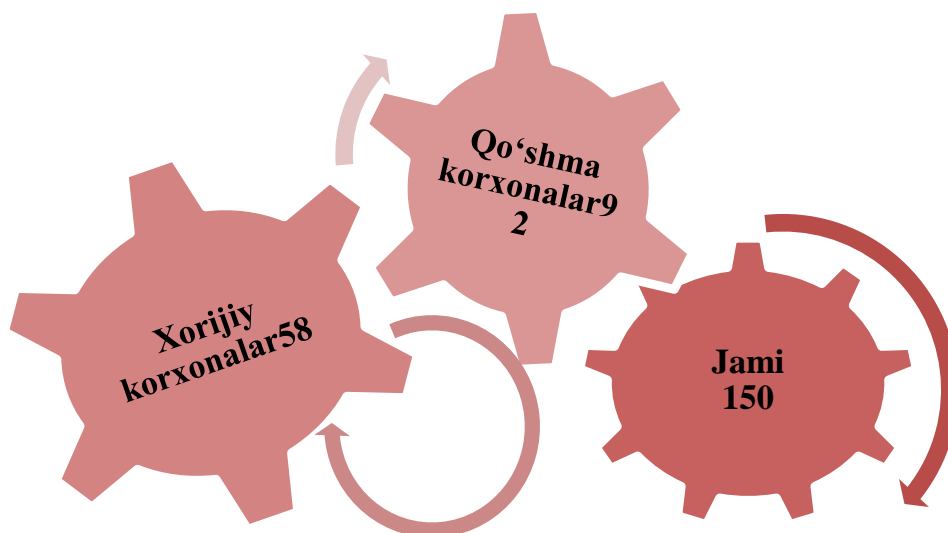
2020 yil 1 aprel holatiga ko‘ra faoliyat ko‘rsatayotgan xorijiy kapital ishtirokidagi korxonalar soni 150 tani tashkil etdi. O‘tgan yilning shu davriga nisbatan 69 taga yoki 85,2 % ga o‘sgan.

Hududlar kesimida, xorijiy kapital ishtirokidagi korxonalarning asosiy qismi Urganch shahar 45 ta (30,1 %), Urganch tumani 19 ta (12,7 %) va Xiva tumani 11 ta (7,4 %) hissalariga to‘g‘ri keladi. Eng kam xorijiy kapital ishtirokida korxonalar Yangiariq tuman 6 ta (4,0 %) va Qo‘shko‘pir tuman 6 ta (4,0 %) larida tashkil etilgan. Bu esa mazkur hududlarda xorijiy hamkorlar bilan ishlashni, investitsiyalar jalb etish borasida amalga oshirilishi lozim bo‘lgan ishlarni yanada rivojlantirishni talab etadi.

**Faoliyat ko‘rsatayotgan xorijiy kapital ishtirokidagi korxonalarining
hududlar bo‘yicha soni va ulushi, (birlikda, foizda)**

	<i>Korxonalar soni (birlik)</i>	<i>Korxonalar ulushi (%)</i>
Xorazm viloyati	150	100,0
Urganch sh.	45	30,1
Xiva sh.	14	9,4
<i>tumanlar:</i>		
Bog‘ot	8	5,3
Gurlan	7	4,6
Qo‘shko‘pir	6	4,0
Urganch	19	12,7
Hazorasp	9	6,0
Xonqa	7	4,6
Xiva	11	7,4
Shovot	10	6,6
Yangiariq	6	4,0
Yangibozor	8	5,3

**Faoliyat ko'rsatayotgan xorijiy kapital ishtirokidagi korxonalar tarkibida
qo'shma korxonalar va xorijiy korxonalar soni, (birlikda)**

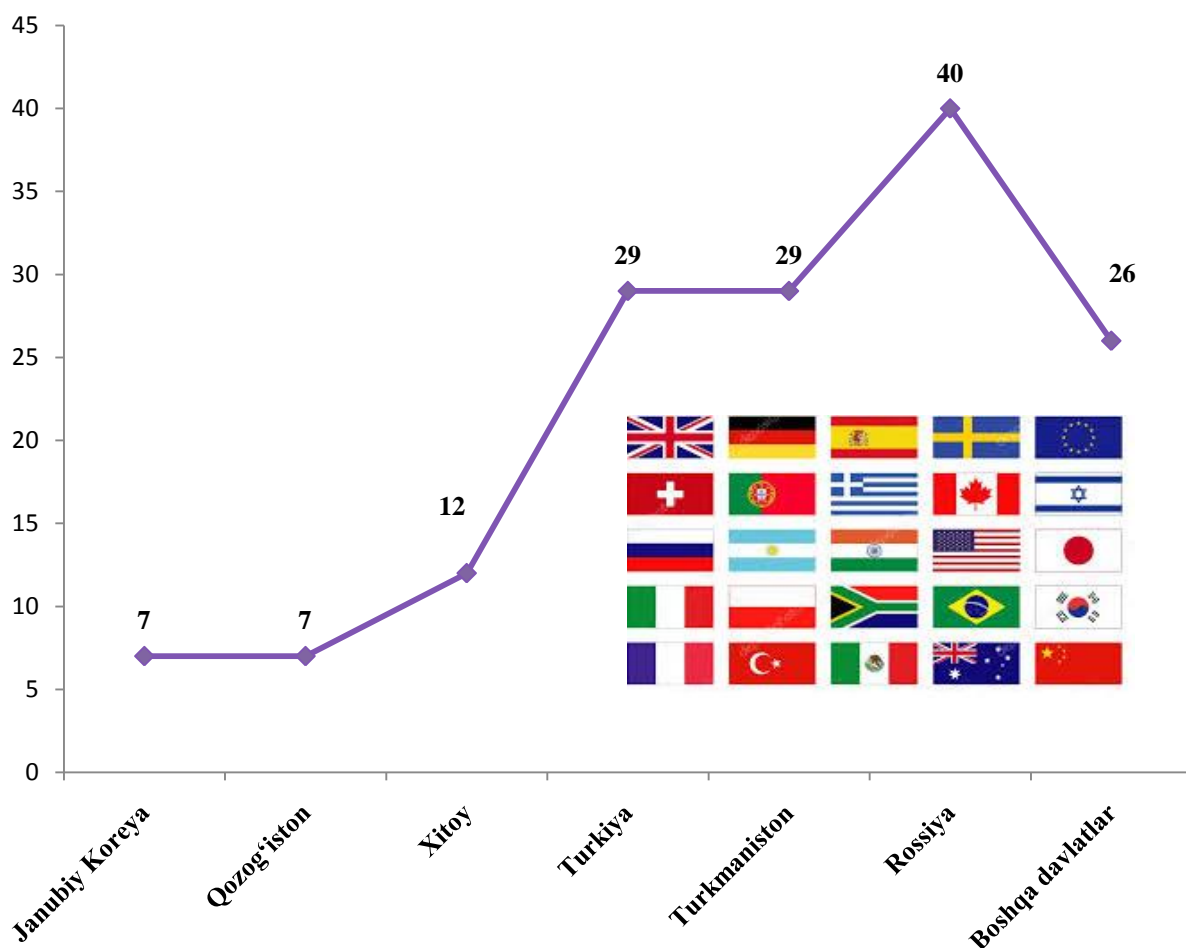

**Faoliyat ko'rsatayotgan xorijiy kapital ishtirokidagi korxonalarining
iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha soni va ulushi, (birlikda, foizda)**

	<i>Korxonalar soni (birlik)</i>	<i>Korxonalar ulushi (%)</i>
Jami	150	100,0
<i>shu jumladan:</i>		
Sanoat	61	40,7
Savdo	26	17,3
Qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi	22	14,7
Qurilish	20	13,3
Yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar	8	5,3
Tashish va saqlash	3	2,0
Sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish	4	2,7
Axborot va aloqa	1	0,7
Boshka turlari	5	3,3

Faoliyat ko'rsatayotgan 150 ta xorijiy kapital ishtirokidagi korxonalarni iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha olib qaraydigan bo'lsak, 61 tasi (40,7 %) sanoat, 26 tasi (17,3 %) savdo, 22 tasi (14,7 %) qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi, 20 tasi (13,3 %) qurilish, 8 tasi (5,3 %) yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar, 4 tasi (2,7 %) sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish, 3 tasi (2,0 %) tashish va saqlash, 1 tasi (0,7%) axborot va aloqa, hamda 5 tasi (3,3 %) boshqa faoliyat turlari hissalariga to'g'ri keladi. SHundan ko'rinib turibdiki, faoliyat ko'rsatayotgan xorijiy kapital ishtirokidagi korxonalarining asosiy qismi sanoat va savdo faoliyat turiga to'g'ri keladi. SHuningdek, eng kam ulushi esa tashish va saqlash hamda axborot va aloqa faoliyat turlariga to'g'ri keladi.

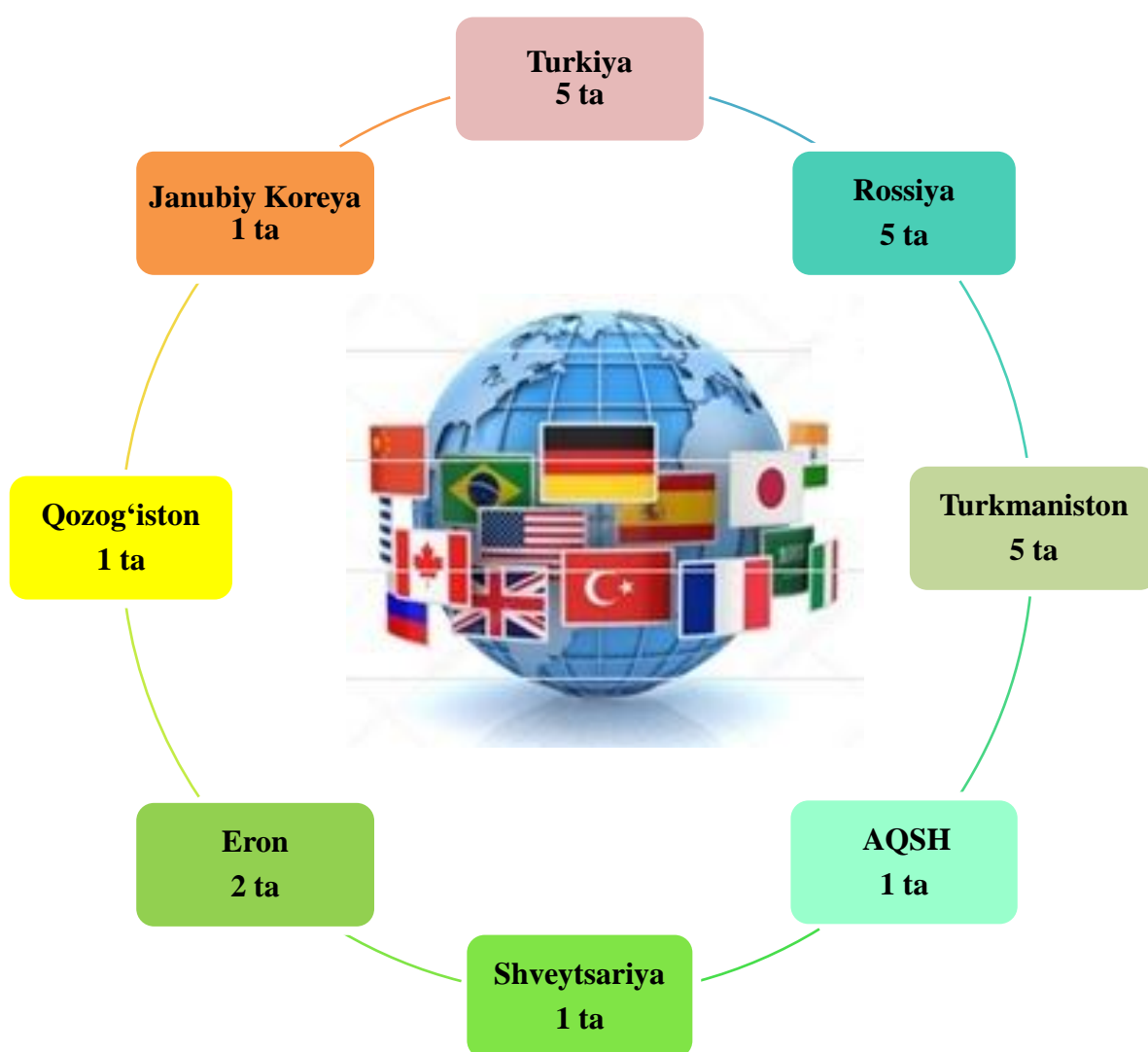
Xorijiy kapital ishtirokidagi faoliyat ko'rsatayotgan korxonalarining davlatlar kesimida soni, (birlikda)

2020 yilning yanvar-mart oylarida xorijiy kapital ishtirokidagi ro'yxatdan o'tgan yangi korxonalarining soni 21 tani tashkil qilgan. Bu ko'rsatkich esa o'tgan yilning shu davriga nisbatan 8 taga ko'paygan.

Xorijiy kapital ishtirokidagi yangi korxonalarni davlatlar kesimida qaraydigan bo'lsak, Turkiyada (5 ta), Rossiyada (5 ta), Turkmaniston Respublikasida (5 ta), Eron Islom Respublikasi (2 ta), Janubiy Koreya, Qozog'iston, Shveysariya va Amerika Qo'shma Shtatlarida (1 ta) dan tashkil qilingan.

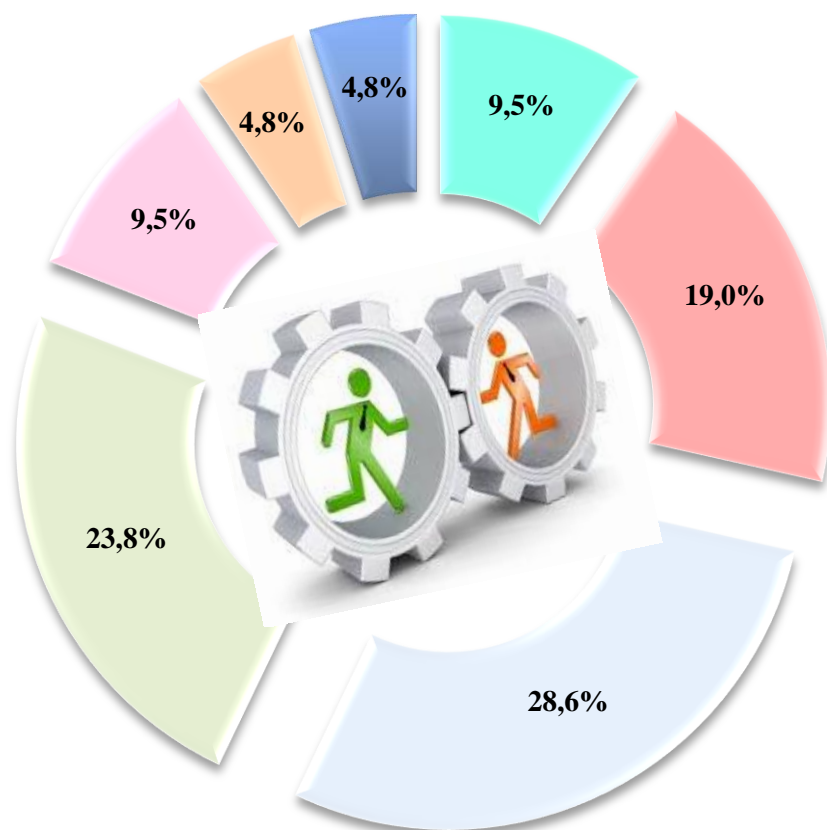
2020 yil yanvar-mart oylarida yangi tashkil etilgan xorijiy kapital ishtirokidagi korxonalarining davlatlar kesimidagi soni,(birlikda)

**Yangi tashkil etilgan xorijiy kapital ishtirokidagi korxonalar
hududlar kesimidagi soni va ulushi, (birlikda, foizda)**

	<i>Korxonalar soni (birlik)</i>	<i>Korxonalar ulushi (%)</i>
Xorazm viloyati	21	100,0
Urganch sh.	10	47,6
Xiva sh.	3	14,2
<i>tumanlar:</i>		
Bog'ot	-	-
Gurlan	-	-
Qo'shko'pir	-	-
Urganch	3	14,2
Hazorasp	2	9,6
Xonqa	1	4,8
Xiva	1	4,8
Shovot	-	-
Yangiariq	-	-
Yangibozor	1	4,8

**Yangi tashkil etilgan xorijiy kapital ishtirokidagi korxonalar
iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha ulushi, (foizda)**

- Qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi
- Sanoat
- Qurilish
- Savdo
- Yashash va ovqatlanish bo'yicha xizmatlar
- Sog'liqni saqlash ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish
- Boshqa turlar

Shu bilan birga, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar hajmlarini kengaytirishda etarli darajada ishlar to'g'ri yo'lga qo'yilmaganligi sababli, ayrim hududlarda xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda beqarorlik saqlanib qolmoqda. Jumladan, 2020 yil 1 aprel holatiga 8 ta xorijiy kapital ishtirokidagi korxonalar faoliyat ko'rsatmayotgan korxonalar ro'yxatida turibdi.

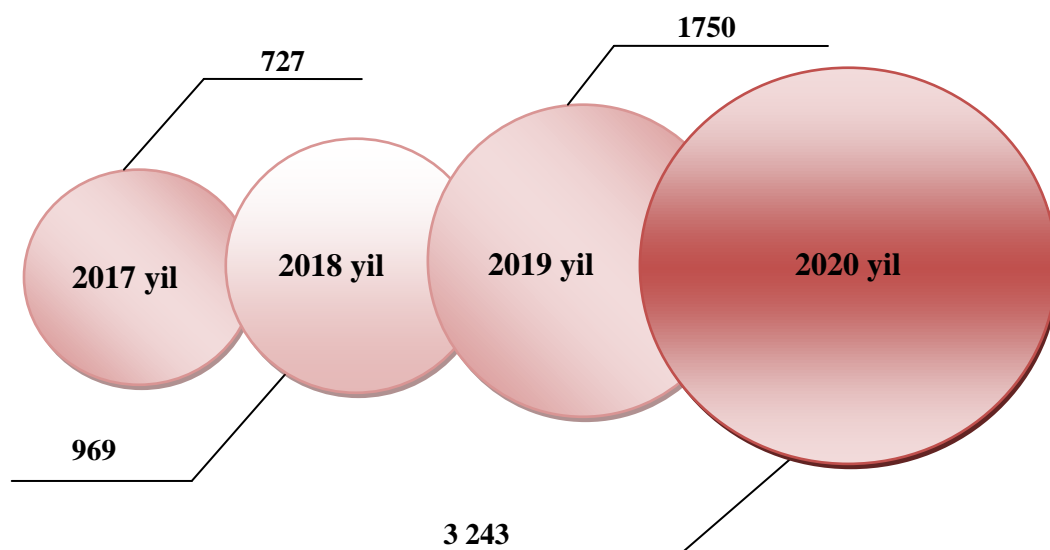

O‘zbekiston Respublikasining Qonunchilik palatasi tomonidan 2012-yil 26-aprelda qabul qilingan 327-sonli “Oilaviy tadbirkorlik to‘g‘risida”gi qonuni kuchga kirgandan boshlab, Respublikamizda oilaviy korxonalar faoliyatini tashkil etishda, korxonalar huquqini muhofaza qilishda va faoliyatini yuritishda sezilarli o‘zgarishlar amalga oshirildi. Buning natijasida, oilaviy korxonalar soni ko‘payib mamlakatimiz iqtisodiyoti rivojlanishida ijobiy ulushiga ega bo‘lib bormoqda.

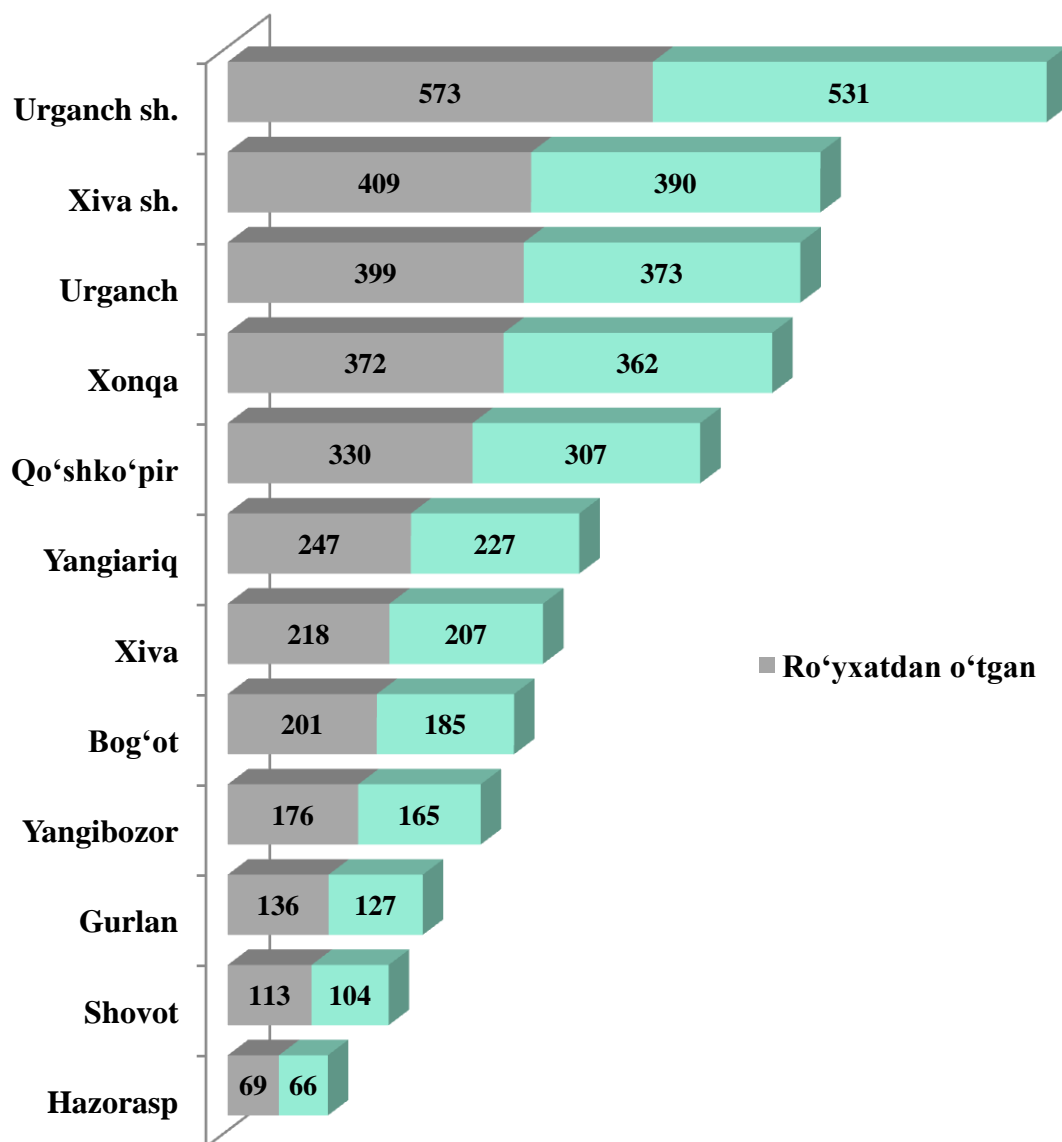
Oilaviy korxonalar

Yuridik shaxs sifatida davlat ro‘yxatidan o‘tgan oilaviy korxonalar soni 2020 yil 1 aprel holatiga ko‘ra 3243 tani tashkil etib, ulardan 3044 tasi yoki 93,9 % faoliyat ko‘rsatadi.

Ro‘yxatdan o‘tgan oilaviy korxonalar dinamikasi, (birlikda)

Hududlar kesimida oilaviy korxonalar soni, (birlikda)

**Yangi tashkil etilgan oilaviy korxonalarining hududlar
kesimidagi soni va ulushi, (birlikda, foizda)**

	<i>Korxonalar soni (birlik)</i>	<i>Korxonalar ulushi (%)</i>
Xorazm viloyati	659	100,0
Urganch sh.	72	10,9
Xiva sh.	72	10,9
<i>tumanlar:</i>		
Bog'ot	46	6,9
Gurlan	43	6,6
Qo'shko'pir	69	10,4
Urganch	45	6,9
Hazorasp	18	2,8
Xonqa	88	13,4
Xiva	26	3,9
Shovot	19	2,9
Yangiariq	69	10,5
Yangibozor	92	13,9

Yangi tashkil etilgan oilaviy korxonalarning iqtisodiy faoliyat turlari kesimidagi ulushi, (foizda)

